

ÜLKEMİZ KADININDA HİMEN MORFOLOJİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Salih YAŞAR ÖZDEN (1)

Bu çalışma ülkemiz kadınında himen morfolojisine bir yaklaşımda bulunmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmamızda İstanbul Adli Tabibliğinde 1974-1981 seneleri arasında verilmiş olan 5215 himen muayene raporu materyel olarak kullanılmıştır.

Bilimsel olarak yetersiz kabul edilen raporlara yüksek oranda rastlanılmıştır. Şekil bakımından en sık anüler (%81.34), ikinci sıklık da (%15.6) semilunar tip himenlere rastlanılmıştır. Duhule müsait himenlere yüksek oranda (%23.6) rastlanılmıştır. Himenin delik çapı büyüdükçe sülmeli olma oranının arttığı görülmüştür. Loblu ve derin sülmeli himenlerin genellikle duhule müsait olduğu tesbit edilmiştir. Yırtıkların ve sülmelerin düşey eksene göre simetrik dağıldığı, yırtık ve sülmelerin çoğunluk ile arka kadranda dağılım gösterdiği, sülme ve yırtıkların dağılımında bir uygunluk bulunduğu dolayısıyla himen üzerindeki defektin sülme mi? Yoksa yırtık mı? olduğu konusunda ayırım yapmada lokalizasyonun yardımcı olamayacağı, himen şekli ile çok yırtıklı olma arasında bir ilişkinin bulunmadı bildirilmiştir.

This study has been realized for the purpose of offering on approach to the hymen morphology of Turkish woman.

The study of 5215 reports of hymen examination issued from the İstanbul Legal Medicine Department during the years 1974 to 1981.

A high proportion of reports considered inadequate scientifically (%9) has been encountered. Hymens of annular type have come first as to the frequency (%81.34), followed by hymens of semilunar type (% 15.68). Hymens suitable for penetration have been high in proportion (%23.6). It has been found that as the opening diameter of hymen enlarges the proportion of being mucosa plica has increased. Hymens with lobes and deep mucosa plica have been generally found suitable for penetration. It has been reported that tears and mucosa plica are distributed symmetrically as to the vertical axes, that the majority of tears and mucosa plica are distributed on the rear quadrant, that there has been a correlation in the distribution of mucosa plica and tears, and hence localisation is not helpful to distinguish whether the defect on the hymen is a tear or mucosa plica and that there has been no relation between the form of hymen and its having many tears.

GİRİŞ

Himen vestibulum vaginada bulunan ve ostium vaginayı ortasında küçük bir delik kalıncaya kadar kapatan, şempanze, fil ve at gibi hayvanlarda rudimanter (18), gebe kalmak ve doğum yapmak bakımından insanlara yaklaşılan örneğin "gorillerde" biraz daha gelişmiş olmakla beraber (2), en gelişmiş şekilde yalnız insanda bulunan bazılarına göre embriyolojik hata (1-2), bazılarına göre ise küçük çocuklarda idrar ve feçesin vaginaya girmesini engelleyen (11), koite engel olucu ve ilk koit sırasında yırtılma ve kanamadan başka görevi bugüne kadar tesbit edilmemiş, yapısal bakımdan bağ dokusu ve mukoza plikasyonundan meydana gelmiş, çağlar boyu insanlar ve milletlerin davranışlarını etkileyen kültürel bir özellik kazanmıştır.

XVIII. yüzyılın ikinci yarısına kadar varlığı yüzyıllarca tartışma konusu olan himenin kültürel önemi gittikçe azalmakta (18), anatomik inceleme devrinden sonra günümüzde incelenmesi bir duraklama geçirmektedir. (9)

Himen kültürel ve psikolojik özellikleri yanında daha önce sağlam olmak şartıyla seksüel saldırılarda olayın maddi delilini içermesi sebebiyle adli tıbbın en önemli konuları arasındadır.

İstanbul Adli Tabibliği'nde 1974-1981 yılları arasında yapılan 164004 muayenenin 5215'i (%3.3) himen muayenesidir.

Çalışmamızda ülkemiz kadınında himenin şekli, yapısı, delik büyüklüğü, sülme ve deflorasyon topografisinin araştırılması amaçlanmıştır.

(1) Kartal Devlet Hastanesi Psikiyatri Doçenti - İstanbul

MATERYEL VE METOD

Materyelimiz 1974-1981 senelerinde İstanbul Adli Tabibliği'nce verilmiş 5215 himen muayene raporundan meydana gelmiştir.

İstanbul Adli Tabibliği'nde 1974-1981 senelerinde adli tabiblikde muayeneleri yapılan 164004 vakanın raporu ve o senelere ait protokol defterleri arşivden çıkarılmıştır. Önce senelere ve aylara göre himen muayene raporlarının sayısı bulunmuş ve bu sayılara göre 164004 rapor arasından 5215 himen muayene raporu çıkarılarak bu raporlarda bulunan himenin şekli, yapısı, serbest kenarları, ortasındaki delik, sülme ve yırtık konusundaki mevcut bilgilerin dökümü yapılmış ve bu bilgiler delikli ayırım kartlarına geçirilerek analiz edilmiştir.

Sonuçların analizinde Kikare testi kullanılmıştır.

BULGULAR

İncelenen 5215 himen muayene raporunda şekli konusunda bilgi olup olmadıklarına göre dağılımı tablo-1'de, şekil konusunda bilgi olan 4802 (%92) himenin gözlenen şekillerine göre dağılımı tablo-2'de gösterilmiştir.

Vakaların delik büyüklüğünde bilgi olup olmadıklarına göre dağılımı tablo-3'de, delik büyüklüğü konusunda bilgi olan himenlerin delik büyüklüklerine göre dağılımı tablo-4'de gösterilmiştir.

Raporlarda serbest kenar ve yapı konusunda bilgi olan himenlerin serbest kenarlarına göre dağılımı tablo-5'de yapılarına göre dağılımı tablo-6'da gösterilmiştir.

Vakaların sülme durumlarına göre dağılımı tablo-7'de, himen şekillerine göre dağılımı tablo-8'de gösterilmiştir. Delik büyüklüklerine göre sülme dağılımı tablo-9'da gösterilmiştir. Duhule müsait himenlerin şekillerine göre dağılımı tablo-10'da, sülme durumlarına göre dağılımı tablo-11'de gösterilmiştir.

Tablo I: Olguların şekil konusunda bilgi olup olmadıklarına göre dağılımı

Bilgi	Frekans	%
Bilgi var	4802	92.0
Bilgi yok	413	8.0
Toplam	5215	100.0

Tablo II: Himen şekillerine göre dağılımı

Şekil	Frekans	%
Anüler	3906	81.34
Semilunar	753	15.68
Labie	11	0.22
Köprülü	115	2.40
Çok delikli	6	0.12
Kupa kâğıdı	11	0.22
Toplam	4802	100.00

Tablo III: Olguların delik büyüklüğü konusunda bilgi olup olmadığına göre dağılımı

Bilgi	Frekans	%
Bilgi var	3040	58.0
Bilgi yok	2175	42.0
Toplam	5215	100.0

Tablo IV: Himenlerin delik büyüklüklerine göre dağılımı

Delik büyüklüğü	Frekans	%
Duhule müsait	717	23.6
Baş parmak	672	21.1
İşaret parmak	1069	21.1
Serçe parmak	442	14.5
Kalem ucu	140	4.6
Toplam	3040	100.0

Tablo V: Himenlerin serbest kenarlarına göre dağılımı

Serbest kenar	Frekans	%
Loblu	30	0.58
Dentiküler	6	0.11
Saçaklı	2	0.04
Katmerli	1	0.02
Bilgi yok	5176	99.25
Toplam	5215	100.00

Tablo VI: Himenlerin yapılarına göre dağılımı

Y a p ı	Frekans	%
Etili	122	2.33
Tül gibi	1	0.02
Kıkırdak	1	0.02
Bilgi yok	5091	97.63
Toplam	5215	100.00

Tablo VII: Olguların sülme durumuna göre dağılımı

Sülme	Frekans	%
Sülmeli	981	18.8
Sülmesiz	3821	73.3
Bilgi yok	413	7.9
Toplam	5215	100.0

Tablo VIII: Himen şekillerine göre sülme dağılımı

Ş e k i l	Frekans	Sülmesiz	%	Sülmeli	%	Tek sülme	%	Çok sülme	%
Anüler	3906	3064	78.5	842	21.5	706	84	136	16
Semilunar	753	618	82.0	135	18.0	101	75	34	25
Labie	11	10	—	1	—	1	—	—	—
Köprülü	115	113	—	2	—	2	—	—	—
Kupa kâğıdı	11	10	—	1	—	1	—	—	—
Çok delikli	6	6	—	—	—	—	—	—	—
Toplam	4802	3821	79.6	981	20.4	811	83	170	17

Tablo IX: Himenlerin delik büyüklüklerine göre sülme dağılımı

Delik büyüklüğü	Frekans	Sülmesiz	%	Sülmeli	%	Tek sülme	%	Çok sülme	%
Duhule müsait	717	340	47	377	53	292	77.5	85	22.5
Başparmak	672	480	71	192	29	160	84	32	16
İşaret parmak	1069	980	91.7	89	8.3	79	89	10	11
Serçe parmak ve kalem ucu	582	528	90.7	54	9.3	50	92.5	4	7.5
T o p l a m	3040	2328	76.6	712	23.4	581	82	131	18

Tablo X: Duhule müsait himenlerin şekillerine göre dağılımı

Şekil	Frekans	%
Anüler	608	84.8
Semilunar	103	14.3
Köprülü	4	0.6
Kupa kâğıdı	2	0.3
Toplam	717	100.0

Tablo XI: Duhule müsait himenlerin sülme durumuna göre dağılımı

Sülme	Frekans	%
Sülmeli	377	52.3
Sülmesiz	340	47.7
Toplam	717	100.0

TARTIŞMA

Bütün vakaların % 9'unda "kadındır", "bakiredir", "yapılan muayenesinde eski yırtıklara rastlanılmıştır" şeklinde ifadelerden başka bir bilgiye rastlanılmamıştır. Bu şekilde bilimsel niteliği olmayan raporlara rastlanılma sıklığının yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Debarge ve ark. (1974), himenin mediko-legal incelenmesi konulu araştırmalarında % 18 oranında şekli belirtilmemiş himene rastladıklarını (2), Friedman (1979), araştırmalarında seksüel vakaların incelenmesinde gerekli ilginin gösterilmediği, bu sebepten yetersiz bilgi içeren raporlara sık rastlanıldığını bildirmiştir. (2) Bulgularımız her iki araştırmacının bulguları ile uygunluk göstermiştir.

Voight (1972), seksüel saldırılar ile ilgili araştırmasında 387 vakanın himen muayenesinde düzgün kenarlı ve anüler himene % 39, düzgün olmayan (loblu, saçaklı) himenlere ise % 61 oranında rastladıklarını bildirmişlerdi. (17) Bulgularımız ile Voight'in bulguları arasında benzerlik bulunamamıştır.

Debarge ve ark. (1976), araştırmalarında, 354 vakanın % 44'ünün anüler tip, %31'inin semilunar tip, %31'inin semilunar tip, % 06'sı da köprülü tip, % 6,2'sinin labie, % 18'inin ise belirsiz olduğunu bildirmişlerdir. (2) Araştırmacıların vaka sayısı bizimkine göre daha azdır. Her iki araştırma sonuçlarına göre rastlanılma sırası bakımından en çok anüler tip himene, ikinci sırada semilunar tip himene rastlanılmış olması bakımından uygunluk göstermiş olmakla beraber rastlanılma sıklığı bakımından uygunluk tesbit edilmemiştir (p 0.05).

Ege ve ark. (1976), himen üzerine yaptıkları bir çalışmada yüzde frekanslarına göre % 93.5 anüler tip, %3.5 semilunar tip, % 2.2 köprülü, % 0.13 çok delikli, %0.33 loblu tip himene rastladıklarını bildirmişlerdir. (3) Bulgularımız araştırmacıların bulguları ile himen tipine rastlanılma sırası bakımından tam bir uyum göstermiş olmasına rağmen rastlanılma sıklığı yönünden anüler tipe (%81.3) araştırmacılarından düşük ve semilunar tipe (% 15.6) araştırmacılarından yüksek oranlarda rastlanılmıştır (p 0.05). Her iki çalışmada köprülü, loblu ve çok delikli tip himenlere rastlanılma sıklığının birbirlerine yakın oranlarda olduğu gözlenmiştir.

Kamay (1951), Turkent (1955), Gray (1977), Schiff (1977), Öztürel (1966-1980), Gök (1980), şekil yönünden en sık anüler tip himene rastlanıldığını bildirmişlerdir. Yazarlar sayısal değerler bildirmemiş olmalarına rağmen bulgularımız yazarların görüşleri ile tam bir uyum içerisinde bulunmuştur (7-8-10-11-13-16).

Bazı yayınlarda semilunar tip himene daha çok rastlanıldığı bildirilmiş olmasına rağmen sayısal değerler verilmemiştir. Bulgularımız yazarların ulguları ile uygunluk göstermemiştir (4-19).

Delik büyüklüğü bakımından yapılan gruplandırmada frekans dağılımı arasında fark belirgin olup, duhule müsait himenler ile baş parmak büyüklüğünde deliği bulunan himenler arasında fark gözlenememiş olması (Ki kare = 1.459; p 0.05) aslında duhule müsaitlik sınırından sonraki büyüklüklerin derecelendirilmemiş olmasındandır. Böyle bir ayırım yapılmış olsaydı delik büyüklüğünde normal dağılımı izleyebileceğimizi düşündüren bir sonuçtur (tablo-6). Vakalarımızın % 42'sinin delik büyüklüğü konusunda bilgi olmadığı gözlemlenmiştir. Bu yüksek bir frekans olarak değerlendirilmiştir. Özellikle vagina duvarına kadar gitmeyen deflorasyon vakalarında koitin tam olup olmadığı konusunda karar vermede en önemli yardımcı faktör delik büyüklüğü olmaktadır. Delik büyüklüğü konusunda bilgi olan himenler el parmakları, kalem ucu ve duhule müsait gibi kaba ölçüler ile değerlendirilmişlerdir, metrik bir ölçüm yapılmamıştır. Böylece özellikle duhule müsait olup olmama gibi önemli bir konuda karar ölçümden çok hekimin tecrübesine ve subjektif kararına kalmaktadır. Voight (1972), himenin duhule müsait olup olmadığına karar verebilmek için delik çevresinin 9-10 cm genişlikde olması gerektiğini bildirmiş ve delik çevresi üzerinde cm taksimatlı koni şeklinde bir aletle ölçülmüştür. (7) Kamay (1951) ve Gök (1980) himenleri delik büyüklüklerine göre büyük, orta ve küçük delikli himenler olarak üç gruba ayırmışlardır (610). Delik büyüklüklerini büyük, orta ve küçük olmak üzere üç gruba ayırmanın daha pratik ve kolay olacağı görüşüne katılmakla beraber metrik ölçüm yapılmasının daha güvenli olacağı düşünülmüştür.

Ege ve ark. (1976), çalışmalarında duhule müsait himenlere rastlanılma sıklığını %7.7 olarak bildirmişlerdir. (3) Bulgularımıza göre duhule müsait himenlere daha sık rastlanılmıştır (p 0.05).

Ege ve ark. (1976) loblu himene %0.37 oranında rastladıklarını, sülmeli himenlere %56.6, sülmersiz himenlere ise %42.3 oranında rastladıklarını bildirmişlerdir. Bulgularımıza göre loblu himene az rastlanıldığı düşünülmüş, sülmeli ve sülmersiz himene rastlanılma sıklığı ile bulgularımız bir uygunluk göstermemiştir.

Çalışmamızda sülmeli olmak açısından anüler tip himenler (%22) en çok sülmeli olan gruptur. İkinci sırayı ise semilunar tip (%18) himenler almaktadır (Ki kare = 33; p 0.001). tek ve çok sülmeli olma açısından yapılan analizlerde anüler tipde tek sülmeli (% 84), semilunar tipden (% 75) daha sık rastlanılmıştır. Çok sülmeli olma duru-

munda ise semilunar tipde (%25) anüler tipden (%16) daha sık rastlanılmakta olup (Ki kare = 6.605; p 0.05), diğer tiplerde çok sülmeye rastlanılmamıştır.

Himenlerin delik büyüklüğüne göre sülmeli olma durumu analiz edildiğinde, sülmeli olma durumuna en sık duhule müsait himenlerde rastlanılmakta olup (Ki kare = 5.49; p 0.001), başparmak büyüklüğünde deliği olan himenler (%29) oranı ile ikinci sırayı almaktadır (Ki kare = 178; p 0.001), işaret parmağı büyüklüğünde deliği olan himenler (%8.3) ile daha küçük delikli himenler (%9.3), arasında fark bulunamamıştır (Ki kare = 0.432; p 0.05). Bu sonuçlarhimenin delik çapı genişledikçe sülmeli olma oranının çoğaldığını bir başka deyişle büyük delikli himenlerde sülmeye daha sık rastlanılacağını düşündürmüştür.

Bulgularımıza göre, duhule müsait himenlerin şekillerine göre dağılımı incelendiğinde, duhule müsait himenlerin % 84.8'inin anüler tip, %14.3'ünün, semilunar tip, %6.'sının köprülü, %0.3'ünün ise kupa kağıdı tipinde olduğu gözlemlenmiştir. Ege ve ark. (1976) bulguları ile bulgularımız arasında uygunluk tesbit edilememiştir.

Genelde himenlerin %79.6'sı sülmersiz, %20.4'ü sülmeli iken duhule müsait himenlerde sülmeli olma durumu % 53 gibi yüksek bir orana çıkmaktadır ve duhule müsait himenlerde sülmeli ve sülmersiz olma durumları arasında sıklık farkı kalmamaktadır (Ki kare = 1.91; p 0.05). Ege ve ark. (1976), çalışmalarında duhule müsait himenlerin %83.2'sinin sülmeli %15.9'unun sülmersiz ve %0.88'inin belirsiz olduğunu bildirmişlerdir. (3) Bulgularımız araştırmacıların bulguları ile uygunluk göstermemiştir.

Duhule müsait sülmeli vakalarda çok sülmeli olma oranı %22.5 olup, duhule müsait olmayan çok sülmeli vakalara göre farklı sıklıkdadır (Ki kare = 12; p 0.05). Duhule müsait olmayan himenlerde delik büyüklüğü ile çok sülmeli olma arasında bir ilişki tesbit edilmiştir (ki kare = 3.463; p 0.05).

Kamay (1951), Tuncay (1954), Özen (1980), Gök (1980), sülmelerin himen üzerinde genellikle simetrik olarak dağıldığını ve vagina duvarına kadar gitmediğini, üzerinde vagina epiteli ile örtülü olduğunu bildirmişlerdir (7-10-11-15). Simonin (1962), ise sülmelerin mutlak simetrik dağıldığını, ön kadranda bulunmalarının istisna teşkil ettiğini bildirmiştir. (14)

Sülmeli himenlerde yeri belli 609 (%62.3) sülmelinin himen üzerinde dağılımının homojen olmadığı (ki kare = 330; p 0.001), saat kadrana göre ise 3 ile 9 arasında (ki kare = 2.07; p 0.05), 1 ile 2 civarı ile 10 ve 11 civarı arasında (ki kare = 1; p 0.05) 4 ve 5 civarı ile 7 ve 8 civarı arasında bulunan sülmelerin düşey eksene göre simetrik olarak dağıldığı tesbit edilmiştir (ki kare = 2.299; p 0.05). Oysa yatay eksenin altında ve üstünde (ön ve arka kadranda) bulunan sülmelerde ne 6 ile 12 arasında (ki kare = 119; p 0.001) ne de diğer bölgelerde simetri bulunamamıştır. Sülmelerin %36.1'i düşey eksenin sağında, %28.8'i solunda % 35.1'i nin ise düşey eksen civarında dağılım gösterdiği, %8.5'inin ön kadranda

da, %91.5'inin ise arka kadranda bulunduğu gözlenmiştir. Bulgularımız Simonin'in görüşleri ile tam bir uygunluk göstermiş olup diğer yazarların görüşlerine güç katmıştır.

Tardieu anüler tip himenin az çok muntazam ve simetrik olarak dört yerden, semilunar tip himenin ise her iki yandan, labie tip himenin ön ve arka komissurasından deflore olacağını, Tourdes semilunar tip himenin birçok yerden deflore olacağını, labie tip himenin ise dört loba ayrılacağını ileri sürmüştür. Kamay (1951) himen şekli ne olursa olsun deflorasyon topografisinin kesin olarak tesbit edilmesinin imkansız olduğunu bildirmiştir.(10) Simonin (1962), anüler tip himenin üç veya dört farklı yerden, semilunar tip himenin ise genellikle iki yandan, labie tip himenin ise daima arka komissurasından deflore olacağını bildirmiştir.(14)

Genelde deflore vakaların %48.5'inde iki, %13.5'inde üç yırtık tesbit edilmiştir. Anüler tipde %48.4 oranında bir, %38 oranında iki, %13.6 oranında ise üç yırtığa, semilunar tipde %50 oranında bir, %38.7 iki, %11.3 oranında üç yırtığa her iki himen şeklinde birbirlerine yakın oranlarda rastlanılmış olup yırtık sayısı ile şekil arasında bir ilişki tesbit edilememiştir (ki kare = 0.442; p 0.05).

Bulgularımıza göre deflore vakalarda yırtıkların himen üzerinde dağılımının homojen olmadığı (ki kare = 1; p 0.001) saat kadrana göre 3 ile 9 arasında (ki kare = 3.017; p 0.05), 1 ve 2 civarı ile 10 ve 11 civarı arasında (ki kare = 1.667; p 0.05), 5 ve 7 civarı arasında (ki kare = 3.006; p 0.05) bulunan yırtıkların düşey eksene göre simetrik olarak dağıldığı tesbit edilmiştir. Yatay eksene göre 6 ile 12 arasında bir simetri bulunmadığı gibi (ki kare = 578.05; p 0.001) aynı eksene göre 3 ile 9 civarı dışındaki bölgelerde bulunan yırtıkların dağılımında da simetri tesbit edilememiştir (ki kare = 1196; p 0.001). Yırtıkların %33.4'ünün düşey eksenin sağında %30'unun saat 6'da olmak üzere toplam %33.3'ünün düşey eksen civarında dağılım gösterdiği, %3.2'sinin ön kadranda, %96.8'inin arka kadranda bulunduğu gözlenmiştir. Bulgularımız Tardieu'nun görüşü ile benzerlik göstermesi dışında diğer yazarların görüşleri ile uygunluk göstermemiştir.

Sülmelerin %91.5'inin, yırtıkların %96.8'inin arka kadranda dağılım göstermesinin tesadüfi olmadığı, buna etki eden başka faktörler anında himenin genişliğinin ön kadranda saat 12 civarında yani üretra orifisine yaklaşıldıkça azaldığı, arka kadrana gidildikçe çoğaldığı, sülmelerin genellikle geniş olan bölgelerde direncin az olması

sebebiyle daha kolay deflore olacağını bu sebeple yırtıkların genellikle himenin daha geniş olduğu arka kadranda meydana geleceği görüşü bulgularımızla güç kazanmıştır.

Sülme ve yırtıkların düşey eksene göre simetrik dağılım göstermiş olması, yırtıkların ve sülmelerin dağılımlarında uygunluk bulunduğu (ki kare = 6.399; p 0.05), bazan himen üzerindeki defektin sülmemi? Yoksa yırtık mı? olduğuna karar vermede karşılaşılan güçlüklerden birisinin de sülme ve yırtığa rastlanılma sıklığının yoğunluk göstermesinden kaynaklandığı, yırtık ve sülmelerin aynı yerde yığılmaları sebebiyle sülme ve yırtık konusunda ayırım yapmada lokalizasyonun yardımcı olamayacağı görüşü bulgularımız ile güç kazanmıştır.

Kamay (1951), Gök (1980), loblu himenlerin genellikle duhule müsait olduğunu bildirmişlerdir. (7-10) Çalışmamızda 30 tane loblu himen tipine rastlanılmıştır. 26'sının (%86.7) duhule müsait olduğu gözlemlenmiştir (ki kare = 16.13; p 0.001). Bu sonuca göre loblu himenlerin genellikle duhule müsait olduğu düşünülmüştür. Bulgularımız Kamay ve Gök'ün görüşlerine güç katmıştır.

SONUÇ

Ülkemiz kadınında himen morfolojisine yaklaşımda bulunmak amacıyla yapılan bu çalışmada, bilimsel olarak yetersiz kabul edilen raporlara rastlanılma sıklığının yüksek olduğu, morfolojik olarak şekil bakımından en sık anüler tip himene rastlanıldığı, delik büyüklüğü yönünden ise en sık işaret parmak büyüklüğünde deliği bulunan himenlere rastlanılmakla beraber duhule müsait himenlerinde yüksek oranda bulunduğu, delik büyüklüklerinin büyük, orta ve küçük olmak üzere üç gruba ayırmanın pratik, metrik ölçüm yapılmasının ise daha bilimsel olacağı, himenin delik çapı büyüdükçe sülmeli olma oranının arttığı, loblu ve derin sülmeli himenlerin genellikle duhule müsait olduğu, yırtıkların ve sülmelerin düşey eksene göre simetrik olarak dağılım gösterdiği, himen genişliğinin ön kadranda üretra orifisine gidildikçe azaldığı, arka kadranda ise çoğaldığı, geniş olan himen bölgelerinden deflorasyonun daha kolay olacağı bu sebepten yırtıkların çoğunlukla arka kadranda bulunduğu, bundan dolayı himen üzerindeki defektin sülme mi? Yoksa yırtık mı? olduğu konusunda ayırım yapmada lokalizasyonun yardımcı olamayacağı, himen şekli ile tek ve çok yırtıklı olma arasında bir ilişkinin bulunmadığı sonuçlarına varılmıştır.

KAYNAKLAR

- 1- Çanga Ş. Önder İ: Kadın Hastalıkları *Ankara Tıp Fak. Yay. No.183*, s.30, 1968.
- 2- Debarge A; Willow L, Müller P.H: Medicolegal Examination of the Hymen. *Med Leg dommage Corpor.* 6: 298-300, 1973.
- 3- Ege B, Atay S, Karah H, Ertürk S: Kızlık Zarları Üzerine Bir Araştırma. *Ege Tıp Fakültesi Mecmuası*, 2:309-318, 1979.
- 4- *Eros Cinsel Bilgiler Ansiklopedisi*: Cild 1, 4. baskı, Artel Yayın Evi, İstanbul, s.226-232, 1979.
- 5- Friedman P: The Contempt of Pyschiatric Experts for Sexual Convicts: Eva luation of 936 Files from Sexual Offence Cases at Courts in the State of Hamburg, Germany, *İnt J Law Psychiatry*, 2 (4): 485-97, 1979.
- 6- Glaister J, Rentoul E: *Medical Jurisprudence And Toxicology*, 10. baskı, Levingstone Ltd. London, s.409-411, 1966.
- 7- Gök, Ş: Adli Tıp. 1. cild, 4. baskı, Filiz kitabevi, İstanbul, s.380-389, 1980.
- 8- Gray H: Anatomy. Descriptive and Surgical, 15th (Pd) Bounry Books, New York, s.1027, 1977.
- 9- Hamelin J.P: Hymen. *Nouv, Press Med.* 3: 565-7, 1974.
- 10- Kamay BT: Adli Tıp. Ankara Tıp Fak. Yay. No.22, 2. cild, s.631-671, 1951.
- 11- Özen C, Sözen H: Adli Tıp ve Toksikoloji. *İstanbul Tıp Fakültesi Yay. No.86*, Sermet Matbaası, İstanbul, s.294-305, 1971.
- 12- Öztürel A: *Adli Tıp*, Güzel Sanatlar Matbaası, Ankara, s.187-189, 1966.
- 13- Öztürel A: *Adli Tıp*, Ankara Tıp Fakültesi Yay. No.22, 2. cild, s.631-671, 1951.
- 14- Simoin C: *Medicine Legale Judiciaire*. Librarie Melonie, Paris, s.380-381, 387-388, 1962.
- 15- Tuncay L: Kızlık Muayenesi ve Beyaz Kızlık. *Adli Tıbbi Ekspertiz.* 15:29-31, 1956.
- 16- Türkent M: Kadın Ruhü ve Kadında Cinsi Hayat. *Nurgök Matbaası*, İstanbul, s.130-138, 1965.
- 17- Vorgh J: Sexual Offences in Copenhagen: *A Medicolgal Study*. *Fronsic Sci.* 1:67-76, 1972.
- 18- Wile I S: The Psychology of the Hymen. *J Nerv Ment Dis.* 85: 143-65, 1937.
- 19- Zeren Z: Anatomı. Filiz Kitabevi, İstanbul, s.8-94, 1966.